

Kako trebate pomoci nama da bi mi pomogli vama Kada trebate zatražiti pravni savet

Blagovremeno i kontinuirano dobijanje pravnih saveta često puta predstavlja jednu od osnovnih mera koju trebate preduzeti kada sastavljate operativni plan, kao i politiku i strategiju najviseg nivoa. Uticaj zakona u vasim predlozima može biti veoma važan faktor koji trebamo imati u vidu kada identifikujemo i upravljamo razinom rizika našeg departmenta, obuhvatajući rizik za našu reputaciju, kao i potencijalne političke i zakonske odgovornosti, koje proisticu iz naših aktivnosti i politika.

Ako vaša politika i strategija ima velikih zakonskih problema, potrebno je da se isti što pre identifikuju i reše. Rizik unutar Departmenta je velik ukoliko krupna zakonska pitanja se uoče nakon izvršenja (na primer kod sudskih sporova), ili kada vi trebate odložiti izvršenje onog što se smatra operacijom visokog nivoa, zbog toga što nešto krupno lakrane u zadnjoj minuti. Ako se ovo dogodi, onda se to događa, ne zato što je pravnik imao jedan nedelotvoran stav, nego zbog toga što je Department ostavio sebi premalo vremena i prostora za manevrisanje da bi predupredio jedan važan zakonski rizik koje je mogao i trebao unapred biti otklonjen. Nemojte se ustrucavati da se uočite sa zakonskim pitanjima sa mogućim rizikom što pre to učinite, rezultati vaših politika, rednji i strategija bice povoljniji.

Svi civilni službenici su dužni da se povinuju zakonu. Iako često puta je jasno da predložena radnja je sigurno nezakonita, ili van naših statusnih nadležnosti, postoji mogućnost da zakonska pozicija ne bude razjasnjena. Zakon nam ne obezbeđuje jednu matematičku formulu sa samo jednim mogućim korektnim odgovorom. U ovakvim slučajevima, pravni savet koji ćemo vama dati procenice nivo rizika koji može proisteci tokom razvoja radnje koju vi predlažete kao i moguće posledice, ukoliko isti pogrešno shvatite. Takođe, mi ćemo nastojati da identifikujemo načine za umanjenje rizika, ako smo u stanju tako nešto obaviti.

Koju formu će savet imati?

Pravnici u pravnoj službi mogu svoje savete izneti na sastanku, preko telefona ili pismeno. Saveti posredstvom telefona mogu dovesti do nesporazuma sa obeju strana i do protivurečnosti o tome šta je zatraženo od pravnika i kakav je savet on ili ona dala. Naravno da ima situacija kada je usmeni savet jedini savet koji vreme dozvoljava. Telefonski kontakti takođe mogu biti korisni kod prostih pitanja ili kod dopunskih pitanja.

Ako savet koji se traži je važan za operacije i politiku Departmenta, ili se radi o savetu visokog nivoa, bolje bi bilo da savet zatražimo pismeno i da se zahtev takođe pismeno prosledi. Pismeno podnošenje problema je od značajne koristi ne samo za zakonskog savetnika, nego i

za lice koje postavlja pitanje.

U pismenom zahtevu za pravni savet nije potrebno sačiniti posebnu formu ili stil, potrebno je da zahtev bude jasan. Takođe nije neophodno da se podnese od oficira sa visim činom, ukoliko starišina jedinice je informisan o tome. Uvek priložite vaš broj telefona, tako da možemo vas kontaktirati ukoliko to postane hitnim.

Bilo bi korisno da održimo jedan prethodni sastanak da bi raspravljali zakonska pitanja koja su postavljena i šta želimo da postignemo. Ako raspolazemo sa svim relevantnim informacijama mi ćemo vam obezbediti savete koji su vama potrebni, kao i odgovore na pitanja koja nam vi adresirate.

Šta treba vi da nam objasnite kada zatražite savet?

Pre nego se obratite Departmentu za pravne savete, raspravite se visim menadžerom da li početni prilaz za utvrdjenu politiku je prikladan. Ako je takvo pitanje ranije postavljeno, može se ispostaviti da vi nemate potrebu za posebnim savetom. Ako takvo pitanje nije ranije potegnuto ispred pravnog savetnika, postoji mogućnost da on ima potrebu da se prethodno upozna sa svim relevantnim politikama kako bi dao savete o zakonskim implikacijama.

Molim vas da se uvek upucujete postojanju i efektu jednog pravnog saveta koji vam je dat ranije od strane pravnih savetnika ili sa drugog izvora za koji ste vi u znanju, posebno ako se radi o savetu za isto ili slično pitanje ili za neku vezanu oblast. Ustedićete nam vreme ako priložite i kopiju saveta. Ako zahtev za pravni savet je referisan važnim uputstvima i savetima posebno je da se priloži jedan primerak najvažnijeg dela dosejca.

Gde treba usmeriti zahtev za savet?

Novi zahtevi za pravne savete treba uputiti starišini odgovarajuće jedinice ili sektora ove kancelarije koja se bavi savetodavnim pitanjima. Struktura DPU (Departmenta za pravne usluge) može se naći u kancelariji informacija i koordinacije. Molimo vas da ne šaljete zahteve neposredno kod pojedinaca. Ako je pitanje već jednom raspravljeno sa pravnikom, to treba da saopštite starišini jedinice.

Bilo bi dobrodošla ideja o utvrdjivanju jednog roka u kojem treba da vam odgovorimo. Naša je namera da vam uvek obezbedimo savete unutar roka koji ćemo dogovoriti.

Si të
How to
Kako trebate

**Si të na ndihmoni neve që t'ju ndihmojmë juve
Kur dhe si kërkohet këshilla ligjore**

**How to help us to help you
When and how to ask for legal advice**

**Kako trebate pomoci nama da bi mi pomogli vama
Kada i kako trebate zatražiti pravni savet**

www.dogana-ks.com
advice@dogana-ks.com

Dogana e Kosovës
KOSOVA CUSTOMS - CARINA KOSOVO

Si të na ndihmoni neve që t'ju ndihmojmë juve Kur kërkohet këshilla ligjore

Përgatiti: Lulzim Rafuna

Marrja e hershme dhe e vazhdueshme e këshillave ligjore shumë shpesh është një nga hapat themelor, që ju duhet ta ndërmerri kur zhvilloni planin operacional, si dhe politikat dhe strategjitë e nivelit të lartë. Ndikimi i ligjit në propozimet tuaja mund të jenë një faktor i rëndësishëm për të marrë parasysh kur identifikojmë dhe menaxhojmë nivelin e rrezikut të Departamentit dhe të shërbimit tonë, përfshirë rrezikun për reputacionin tonë si dhe përgjegjësitë potenciale politike e ligjore që rrjedhin nga aktivitetet dhe politikat tona.

Nëse, politika dhe strategjia juaj ka probleme të mëdha ligjore është mirë që ato sa më shpejt të identifikohen dhe të zgjidhen. Rreziqet në Departament janë të mëdha, nëse çështjet e mëdha ligjore identifikohen pas zbatimit (p.sh përmes kontesteve gjyqësore) ose ju duhet ta vononi zbatimin e asaj që mund të jetë një operacion i profilit të lartë për arsye se diçka e madhe paraqitet në minutën e fundit, Nëse kjo ndodhë kjo ndodh jo për arsye se juristi ka pasur një qëndrim të padobishëm por për arsye se Departamenti i ka lënë vetës shumë pak kohë dhe hapësirë për të manovruar që të ndalojë një rrezik të rëndësishëm ligjor që do: të mund të duhej të jete ndaluar që më pare. Mos u fikësoni që të përballeni nje çështje ligjor me rrezikë të mundshëm sa më shpejt që e bëni, rezultatet e politikave, të veprimeve dhe strategjive tuaja do të jenë më të forta.

Të gjithë nëpunësit civil kanë për detyrë të pajtohen me ligjin. Ndonëse, shpeshherë është e qartë se veprimi i propozuar është sigurisht i paligjshëm ose jashtë kompetencave tona statusore, ka mundësi që pozita ligjore të mos jetë e qartë. Ligji nuk na siguron një formulë matematikore me vetëm një përgjigje të mundshme korrekte. Në raste të tilla këshilla ligjore të cilat ne ia japim juve do të vlerësojnë nivelin e rrezikut të vënë nga rrjedha e veprimit që ju e propozoni dhe pasojat e mundshme, nëse e kuptoni gabimisht Po ashtu, ne do të provojmë të identifikojmë mënyrat e zvogëlimit të rrezikut nëse jemi në gjendje të bëjmë një gjë të tillë.

Çfarë forme do të ketë këshilla?

Juristët në zyrën e juristëve mund të japin këshilla në takim ose nëpërmjet telefonit si dhe me shkrim. Këshillat nëpërmjet telefonit mund të shpjen në mosmarrëveshje për të dy anët dhe kundërshtime se çka i është thënë juristit dhe çka ka këshilluar ai ose ajo. Natyrisht, ka situata kur këshilla me gojë është e vetmja që koha e lejon. Kontaktet nëpërmjet telefonit po ashtu mund të jenë të dobishme në çështje të thjeshta ose në pyetjet plotësuese.

Nëse këshilla që kërkohet është e rëndësishme për operacionet dhe politikat e Departamentit ose ka mundësi

të jetë e profilit të lartë, do të ishte më mirë që këshillën ta kërkojmë me shkrim dhe kërkesa të bëhet me shkrim gjithashtu. Paraqitja e problemit me shkrim mund të jetë e dobishme jo vetëm për këshilltarin ligjor por edhe për personin që e bënë pyetjen

Një kërkesë e shkruar për këshillë ligjore nuk duhet të ketë një formë ose stil të veçantë, por duhet të jetë e qartë. As nuk duhet të bëhet nga ndonjë "gradë", po qe se kryesuesi i njësisë është i informuar për atë. Gjithmonë shkruajeni numrin e telefonit tuaj, kështu që ne mund t'ju kontaktojmë nëse na duhet të bëjmë një gjë të tillë urgjentisht

Do të jetë e dobishme të keni një takim paraprak për të diskutuar çështjet ligjore që janë shtruar dhe se çka dëshirojmë të arrijmë. Nëse i kemi të gjitha informatat relevante, ne do të mund t'ju sigurojmë këshillat që juve iu nevojiten dhe përgjigjet në pyetjet që ju na i adresoni.

Çka duhet ju të na tregoni kur kërkoni këshilla?

Para se t'i drejtoheni Departamentit të shërbimeve ligjore, diskutoni me menaxherin e juaj të lartë. Nëse pyetja është ngritur më parë, ju mund të mos keni nevojë për asnjë këshillë nga ne. Nëse çështja nuk është ngritur para juristit, ekziston mundësia që ai ka nevojë të dijë të gjitha politikat relevante për të dhënë këshilla mbi i implikimet ligjore.

Ju lutem gjithmonë referojuni ekzistimit dhe efektit të një këshille që ju është dhënë më parë nga ana e zyrës së juristëve ose nga ndonjë burim tjetër për të cilën ju jeni të informuar, nëse ka qenë këshillë për çështje të njëjtë ose të ngjashme ose për ndonjë fushë (aspekt) të lidhur me të, e kurseni kohën nëse përfshini edhe kopjen e këshillës. Nëse kërkesa për këshillë i referohet udhëzimeve ose këshillimeve të rëndësishme, është mirë të përfshihet një kopje e pjesës relevante të dosjes.

Ku ta drejtojmë kërkesën për këshillë

Kërkesat e reja për këshilla duhet t'i drejtohen kryesuesit të njësisë ose sektorit përkatës të kësaj zyre që merret me çështjet e këshillave. Struktura e DSHL(Departamenti për Shërbime Ligjore) mund të gjendet në zyrën e Informimit dhe Koordinimit. Ju lutem mos dërgoni kërkesat drejtpërsëdrejti tek individët Nëse çështja tashmë është diskutuar me një jurist, këtë duhet të ia thoni kryesuesit të njësisë.

Ne do të dëshirojmë një ide mbi afatin kohor brenda të cilit ne duhet t'ju përgjigjemi juve. Qëllimi ynë është që gjithmonë të sigurojmë këshilla brenda afatit kohor siç jemi dakorduar.

Obtaining early and continuing legal advice is very often one of the essential steps you will have to take when developing operational plans and high-level policies and strategies The impact of the law on your proposals may well be an important factor to take into account when identifying and managing levels of risk to the Department and Customs Service, including risks to our reputation as well as potential political and legal liabilities arising from your activities and policies.

If your policy or strategy has major legal problems attached to it, the sooner these are identified and solution found, the better. The risk to the Department are high if major legal issues are only identified after implementation (e.g. through litigation); or you have to delay implementation of what may be a high profile Operation because something major emerges at the last minute.

If this happens it isn't because the lawyer is adopting an unhelpful attitude, but because the Department has left itself too little time and room for manoeuvre to tackle an important legal risk that could and should have been tackled earlier.

Do not be afraid to face up to legal questions and possible risks the sooner you do, the more robust your resulting policies, actions and strategies will be.

All civil servants have a duty to comply with the law While it is sometimes clear that a proposed action is almost certain to be held to be unlawful or outside our statutory powers, it's more likely that the legal position will not be as clear cut as that. The law does not provide us with a mathematical formula with only one possible correct answer. In such cases the legal advice we give you will assesses the level of risk posed by the course of action you propose and the possible consequences of getting wrong. We will also seek to identify ways of reducing the level of risk if we are in position to do so.

What form will the advice take?

Lawyers in the Solicitor's Office can give advice at a meeting or over the telephone as well as in writing. Advice over the telephone can lead to misunderstanding on both sides and disputes about what the lawyer was told and what he or she advised. There are, of course, some situations where oral advice is all that time allows. Telephone contact can also be useful in simple matters or of supplementary questions.

If the point on which advice is sought is one of importance to the operations or policies of the Department or is likely to be high profile, it would be wise to ask for written advice and to put the request in writing too. Setting out the problem in writing can be helpful in itself, not only to the

How to help us to help you When to ask for legal advice

legal adviser but also to the person putting the question. It brings to the front of the writer's mind factors and considerations that might otherwise be overlooked in a telephone conversation or quick email, but which might be very relevant to the advice we give you and affect the answer you get. A written request for legal advice does not have to be in particular form or style, so long as it is clear. Nor does it have to come from any particular "grade", provided the Unit Head knows about it. Always include your telephone number so that we can contact you if we need to do so urgently.

It may be useful to have a preliminary meeting to discuss the legal questions that have arisen and what it is you are seeking to achieve. We are better equipped to provide you with the advice you need and address the questions you need answered if we have all the relevant background information.

What do you need to tell us about when asking for advice?

Before approaching Departmental Legal Services consider and if appropriate discuss with your senior manager. If the question has arisen before you may not need any advice from us. Equally, if the point has not arisen before the lawyer is likely to need to know all the relevant policy considerations when advising on the legal implications.

Please always refer to existence and effect of any earlier legal advice given by the Solicitors Office, or from any other source of which you are aware, whether it was advice on the same or a similar point or related area. It saves time to include a copy of the advice. If the request for advice refers to standing instructions or guidance, it helps to include a copy of the relevant part of the file.

Where to send requests for advice

New requests for advice should be addressed to the Head of the relevant Unit or Division in this office who deals with the subject matter of the advice. The structure of DSL can be found on the Solicitors Office Intranet site. Please do not send request direct to individuals. If the matter has already been discussed with particular lawyer, you should mention this to Unit Head.

We would like, an idea of the timescale within which you need us to reply and what factors affect that timescale. We always aim to provide advice within the deadlines we agree.